

Kommunstyrelsen

Plan för bredband för Eskilstuna kommun 2022-2023

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Förslag till plan för bredband för Eskilstuna kommun 2022-2023 antas och gäller från och med 15 maj 2022.

Sammanfattning

Plan för bredband ersätter det tidigare styrdokumentet Strategisk plan för bredband i Eskilstuna kommun från 2016 som sträckte sig till år 2020.

Utgångspunkten för framtagandet av Plan för bredband har varit ett utvecklingsarbete i Post- och telestyrelsens (PTS) program Bredbandslyftet under 2021.

Planen omfattar hela kommunens yta, samtliga nämnder och Eskilstuna Energi och Miljö AB.

Den nationella visionen för bredband är ett helt uppkopplat Sverige som skapar förutsättningar för att bo och verka i hela landet, driva tillväxt och innovativ produktion. Målsättningarna som föreslås antas är dels de nationella målen om bredbandstillgång, men även två mer detaljerade mål om tillgång i tätort och utanför tätort. Alla data hämtas från PTS och rapporteras årligen i mars månad.

Fyra huvudstrategier är prioriterade för kommunens arbete med att främja tillgången till bredband.

Ärendebeskrivning

Bredband är ett samlingsnamn för olika typer av nätverksuppkopplingar som exempelvis fiber, ADSL via kopparnätet och mobilt bredband. Skillnaderna mellan dessa typer av nätverksuppkopplingar är hur snabb uppkopplingen är och vilka datamängder som kan överföras såväl upp som ner.

Utgångspunkten för framtagandet av Plan för bredband har varit ett utvecklingsarbete PTS program Bredbandslyftet under 2021.

Planen omfattar hela kommunens yta, samtliga nämnder och Eskilstuna Energi och Miljö AB. Samråd under framtagandet av planen har skett med stadsbyggnadsförvaltningen och Eskilstuna Energi och Miljö stadsnät. Sveriges statliga bredbandsstrategi innehåller tydliga mål för alla medborgare och företag i Sverige. De viktigaste målen i strategin är följande:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.
 1. 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige bör ha tillgång till 1 Gbit/s.
 2. Av återstående 2 procent bör 1,9 procent ha tillgång till 100 Mbit/s.
 3. Kvarvarande 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång 30 Mbit/s.

Målet säger att alla bör ha *möjlighet till anslutning*, vilket betyder att det räcker med att det finns lämplig infrastruktur i den absoluta närheten från byggnaden så att det är möjligt att köpa en bredbandsanslutning. I praktiken är till exempel delmålet om 1 Gbit/s uppfyllt för ett hushåll om det finns fiber dragen fram till tomtgränsen, så att det senare går att dra in fiberkabel hela vägen till huset.

Eskilstuna kommuns Plan för bredband ansluter till de nationella målsättningarna, kompletterat med följande egna målsättningar uppdelat på områden inom tätort respektive utanför tätort (enligt SCB:s tätortsdefinition):

År 2023 bör följande andel av hushåll och företag ha tillgång minst 100 Mbit/s
(mäts i oktober 2023 av PTS, redovisas mars 2024)

Tätort 99%

Utanför tätort 75%

Utfall oktober 2021

Totalt Eskilstuna kommun 97 %

Tätort 99%

Utanför tätort 68%

Sammanfattningsvis är Eskilstuna kommuns strategier för att främja bredbandstillgång 2022-2023 följande

- Bredbandssamordnaren ska ha en nära dialog med näaktörerna för att maximera kommunens attraktionskraft så att de väljer att investera i Eskilstuna kommun.
- Kommunen ska tydligt kommunicera värdet och nyttan av att fastighetsägare investerar i bredbandsanslutning. Kommunens bredbandssamordnare har att informera invånarna om förutsättningarna på bredbandsmarknaden, så att de kan ta välgrundade beslut.
- Stort fokus på ansökningsprocessen för PTS-stöd 2022. Vunna erfarenheter från 2021 tas till vara och utveckling av arbetet görs.

- Plan- och bygglagens krav på möjligheter att ordna elektronisk kommunikation ska beaktas vid planläggning och förhandsbesked hanteras genom att en ny rutin införs hos stadsbyggnadsförvaltningen i samråd med bredbandssamordnaren om områdets förutsättningar.

Finansiering

Den insats i förslaget till plan för bredband som fortsatt behöver finansieras med kommunala medel är funktionen bredbandssamordnare vid kommunledningskontoret.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Social dimension Digitalt innanförskap genom bra bredband är en viktig fråga för allas delaktighet i samhället, liksom möjlighet att sköta arbete och skolarbete.

Miljömässig dimension God tillgänglighet till bredbandsinfrastruktur ger möjlighet till färre personbilsresor tack vare bland annat utbildning, arbete men även fritidsaktiviteter digitalt hemifrån.

Ekonomisk dimension Tillgång till bredband är idag en grundförutsättning för att kunna driva de flesta former av företagande och utbildning.

Effektiv organisation har beaktats i målet om utveckling av kommunen som e-tjänsteleverantör samt förbättringar kring den kommunkoncerninterna IT-infrastrukturen. Verksamhetsutveckling genom digital transformation är något som kommunen har stora förutsättningar för med nuvarande redan höga bredbandstillgång.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Kristina Birath
Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder
Eskilstuna Energi och Miljö AB

STYRDOKUMENT

Plan för Bredband

Beslutad när	5 maj 2022
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2022:62
Ersätter	Plan för bredband i Eskilstuna kommun 2016-2020
Gäller för	Samtliga nämnder och följande bolag Eskilstuna Energi och Miljö AB
Gäller fr o m	15 maj 2022
Gäller t o m	31 december 2023
Dokumentansvarig	Kommunledningskontoret, Miljö och samhällsbyggnad
Uppföljning	Årligen

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer samt vara tidsbegränsad. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policies ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Ämnesområde och bakgrund

Bredband är ett samlingsnamn för olika typer av nätverksuppkopplingar som exempelvis fiber, ADSL via kopparnätet och mobilt bredband. Skillnaderna mellan dessa typer av nätverksuppkopplingar är hur snabb uppkopplingen är och vilka datamängder som kan överföras såväl upp som ner.

Visionen är ett helt uppkopplat Sverige som skapar förutsättningar för att bo verka i hela landet, driva tillväxt och innovativ produktion.

Plan för bredband ersätter det tidigare styrdokumentet Strategisk plan för bredband i Eskilstuna kommun som sträckte sig till år 2020.

Utgångspunkten för framtagandet av Plan för bredband har varit ett utvecklingsarbete i Post- och telestyrelsens (PTS) program Bredbandslyftet under 2021.

Plan för Bredband - målsättningar

Sveriges statliga bredbandsstrategi innehåller tydliga mål för alla medborgare och företag i Sverige. De viktigaste målen i strategin är följande:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.
 1. 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige bör ha tillgång till 1 Gbit/s.
 2. Av återstående 2 procent bör 1,9 procent ha tillgång till 100 Mbit/s.
 3. Kvarvarande 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång 30 Mbit/s.

Målet säger att alla bör ha *möjlighet till anslutning*, vilket betyder att det räcker med att det finns lämplig infrastruktur i den absoluta närheten från byggnaden så att det är möjligt att köpa en bredbandsanslutning. I praktiken är t.ex. delmålet om 1 Gbit/s uppfyllt för ett hushåll om det finns fiber dragen fram till tomtgränsen, så att det senare går att dra in fiberkabel hela vägen till huset.

Eskilstuna kommuns Plan för bredband ansluter till de nationella målsättningarna, kompletterat med följande egna målsättningar uppdelat på områden inom tätort respektive utanför tätort (enligt SCB:s tätortsdefinition):

År 2023 bör följande andel av hushåll och företag ha tillgång minst 100 Mbit/s (mäts i oktober 2023 av PTS, redovisas mars 2024)

Tätort 99%

Utanför tätort 75%

Utfall oktober 2021

Totalt Eskilstuna kommun 97 %

Tätort 99%

Utanför tätort 68%

Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Plan- och bygglagstiftningen styr kommunernas arbete med planläggning samt ärenden om bygglov och förhandsbesked.

2 kap. 5 § PBL innehåller sedan 2011 krav på att hänsyn ska tas till elektronisk kommunikation vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked. Lokaliseringsprövningen ska därmed ske med hänsyn till möjligheterna att ordna elektronisk kommunikation.

Kommunen har enligt 4 kap. 8 § PBL även möjlighet att bestämma markreservat för anordningar för elektroniska kommunikationsnät. Med stöd av denna bestämmelse får kommunen, i likhet med vad som gäller för trafik-, väg- och energianläggningar samt andra ledningar för allmänt ändamål bestämma markreservat på kvartersmark för elektroniska kommunikationer.

Genom en lagändring 2017 innehåller numera 8 kap. 4 § PBL en punkt 10 om bredbandsanslutning i listan över tekniska egenskaper som ett byggnadsverk (dvs. byggnad eller annan anläggning) ska ha. Det innebär att ett byggnadsverk ska förses med någon form av infrastruktur för bredband, t.ex. kanalisation, som möjliggör tillhandahållande av bredbandstjänst vid den punkt där en slutanvändare kan anslutas.

Plan- och bygglagen 2 kap. 5 §

Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till

3. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, avfallshantering, elektronisk kommunikation samt samhällsservice i övrigt.

Plan- och bygglagen 4 kap. 6 §

I en detaljplan får kommunen bestämma markreservat för sådana trafik- och väganläggningar, energianläggningar, anordningar för elektroniska kommunikationsnät och ledningar som behövs för allmänna ändamål.

Plan- och bygglagen 8 kap. 4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om 10. bredbandsanslutning.

Förhållande till redan fattade politiska beslut

Strategisk inriktning 2020-2023 - Fokus under mandatperioden inom Attraktiv stad och landsbygd, där en av nio punkter är Utbyggnad av bredband. Målnivån till 2023 för Hushåll med möjlighet att ansluta till bredband minst 100 Mbit/s, är satt till 95 % utifrån det nationella målet om 98% till 2025. Detta mål uppnåddes för Eskilstuna kommuns hushåll och företag i oktober 2020 enligt PTS kartläggning av tillgång på bredband.

Nulägesbeskrivning

Förutsättningarna för bredbandsområdet är följande:

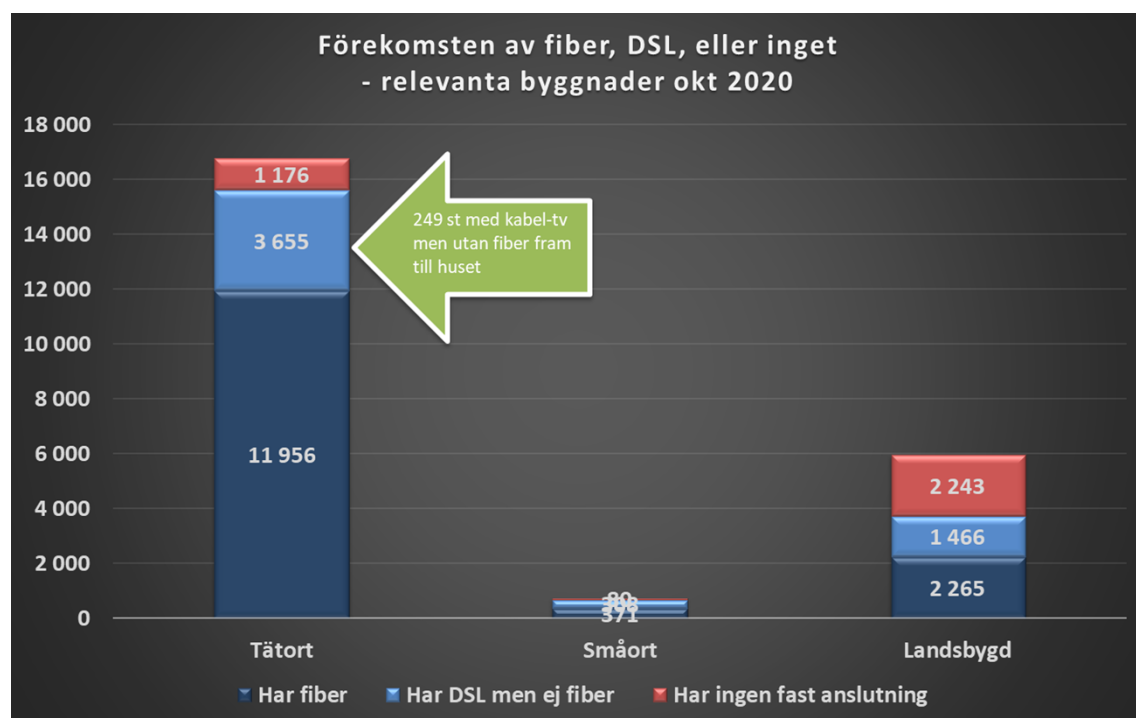
- Statlig myndighet för bredband är Post- och telestyrelsen (PTS). PTS ansvarar för den statliga bredbandsstrategin, bredbandsstöd, kartläggning och uppföljning av bredbandstillgång samt utbyggnadslagen.
- Regionerna har regionala bredbandssamordnare finansierade av PTS med uppdrag att hålla kontakter mellan PTS, kommuner, marknadsaktörer och samhället i övrigt.
- Marknaden för såväl fast som mobilt bredband är fri. Ansvarig myndighet är Konkurrensverket.
- Konsumenträttsliga regler ska följas mellan företag och kund. Ansvarig myndighet är Konsumentverket.
- Svenska stadsnätsföreningens kvalitetsnorm Robust fiber gäller för medlemsföretagen som anslutit sig till det. Det har samtliga nätägare verksamma inom Eskilstuna kommun gjort.
- Eskilstuna kommun har denna Plan för bredband samt en funktion av bredbandssamordnare vid kommunledningskontoret med ansvar att genomföra och följa upp planen. Uppgiften för bredbandssamordnaren är att hålla och samordna kontakter mellan regionen, nättaktörer, slutkunder samt övriga delar inom kommunen med syftet att främja bredbandstillgången.
- Eskilstuna kommun har en roll som markägare samt väghållare i främst Eskilstuna och Torshälla tätorter. För att lägga ledningar i kommunal mark och gata krävs markavtal samt schakttillstånd.

- I all mark och gata eller väg krävs tillstånd för ledningsläggandet av aktuell fastighetsägare och väghållare.
- Ledningsrätt för fibernätsledningar hanteras av Lantmäteriet.

Fibernätsmarknaden är fri och konkurrensen är stor mellan främst tre aktiva fibernätsaktörer inom Eskilstuna kommun, men det finns ytterligare marknadsaktörer inom de olika formerna av bredband.

Tillgång på bredband nuläge

Post- och telestyrelsen har tillhandahållit uppgifter om vilken anslutning alla byggnader inom Eskilstuna kommun som bedöms som relevanta för bredbandstillgång

Figur 1. Fast bredbandsanslutning per byggnad i tätort, småort eller landsbygd uppdelat per tekniker. Med tätort avses fler än 200 invånare, småort 100-199 invånare och landsbygd är mindre tät befolkning än så.

ADSL via kopparnätet är under avveckling och nätägaren Telia har aviserat att det kommer att vara helt nedlagt 2026. Inom tätort finns förutsättningar för andra bredbandsuppkopplingar, såväl fibernät som mobilt bredband. Utanför tätort är förutsättningarna sämre ifråga om alternativen. Att en fibernätsutbyggnad kommer till stånd under de närmaste åren till såväl hushåll som mobilmaster är viktigt för att kunna möta denna utveckling.

Post- och telestyrelsen genomför årligen kartläggning av tillgång på bredband i Sverige. Mätningen görs i oktober och redovisas i mars året därpå. Den senaste redovisningen avseende bredbandstillgång i oktober

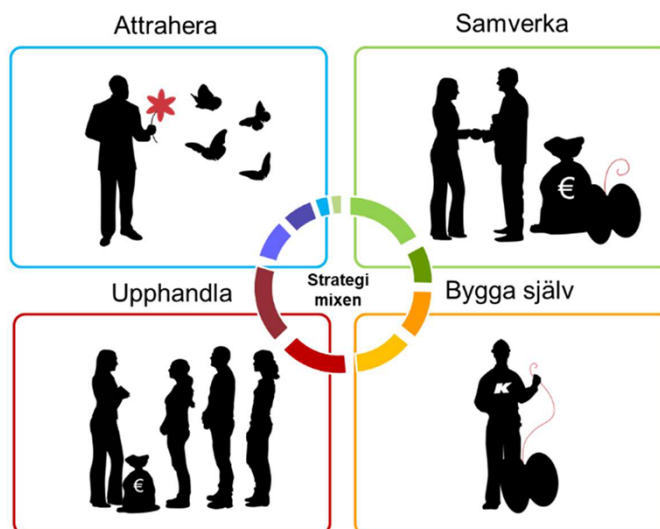
2021 ser för Eskilstuna kommuns del ut enligt tabell 1 för hushåll. Företag ingår inte i denna första redovisning 28 mars 2022 från PTS, men skillnaden på totalsiffrorna blir i regel inte stor då de följer hushållens utveckling.

Tabell 1. PTS bredbandskartläggning för Eskilstuna kommun avseende tillgång i oktober 2021. Redovisat 28 mars 2022. Avser hushåll.

100 Mbit/s	2020	2021	
Möjlighet ansluta totalt	95%	97%	
Möjlighet ansluta tätort	98%	99%	
Möjlighet ansluta utanför tätort	60%	68%	
Anslutna totalt	86%	89%	
Anslutna tätort	90%	92%	
Anslutna utanför tätort	49%	57%	

Strategiska vägval

Av Sveriges alla kommuner är det få som arbetar på samma sätt för att åstadkomma bredbandsutbyggnad i kommunen. Skillnaderna kan vara stora vad gäller både utmaningarna och förutsättningarna, det finns inget givet facit för framgång. Det finns olika alternativa vägar att nå framgång i bredbandsfrågan. Bredbandslyftets arbete syftar till att genom en förutsättningslös dialog bidra till att kommunen hittar sin optimala väg för att åstadkomma önskad utbyggnad, givet deras förutsättningar och ambitioner. Det är viktigt för kommunen att bestämma sig för en inriktning, men samtidigt vara medveten om att bredband är en mycket föränderlig marknad och även den strategi som fungerar bra snart kan behöva anpassas till nya förhållanden.

Figur 2. PTSs: presentation av de fyra huvudalternativ av strategiska vägval en kommun kan ta i fråga om att främja bredbandstillgång.

Samverka

Fibernätsmarknaden är fri och konkurrensen är stor mellan främst tre aktörer inom Eskilstuna kommun.

Samverkan är idag väl fungerande mellan kommunens funktion bredbandssamordnare och marknadens parter. Samverkansavtal utan några ekonomiska förpliktelser har tecknats 2017 med både IP-Only och Telia. Eskilstuna Energi och Miljö är ett av kommunen helägt bolag varför samverkan är naturlig inom kommunkoncernen och uttrycks i ägardirektivet. Att utveckla samverkan med fler aktörer ses inte som aktuellt i dagsläget.

Framtida samverkan beror mycket på utfallet av vem som erhåller PTS bredbandsstöd för landsbygden 2021. Utfallet blev att alla tre nätägare som sökte fick PTS-stöd, varför nuvarande format av samverkan fortsätter.

Upphandla

Inom detta strategiområde föreslår PTS kommunen att stötta operatörer eller byanät med såväl kunskapsunderlag som ekonomiskt, så att de kan lämna in konkurrenskraftiga projektansökningar i framtida stödprogram. Ett första steg i att öka förståelsen för behoven kan vara att genomföra en GIS-analys på byggnadsnivå med utfall av årets stödomgång.

Även en samhällsmast för FWA, likt den i Strängnäs, är en form av stöd som ryms inom detta strategiska val.

Bygga själv

PTS bredbandsforum rekommenderar att Eskilstuna kommuns bredbandssamordnare verkar för att på ett konkurrensneutralt sätt hantera

dialogen med marknadens aktörer, samtidigt som kommunen är verksam med eget stadsnät. Situationen är komplex och risken för låsningar och intressekonflikter på marknaden är uppenbar. Rätt hanterat är det en stor tillgång med ett eget stadsnät som samexisterar med kommersiella aktörer.

Eskilstuna Energi och Miljö har ägarens uppdrag att leverera affärsmässig samhällsnytta och utifrån det konkurrera med övriga aktörer på fibernätsmarknaden.

Att det finns flera privata aktörer aktiva inom Eskilstuna kommun visar att konkurrensen fungerar som avsett. De kommuner som bara har ett kommunalt ägt stadsnät aktivt på marknaden har PTS text större bäring på.

Attrahera

Det är idag flera olika aktörer på Eskilstunas landsbygd och därmed strategin ”attrahera” som gäller där.

Vad gäller tätorten är det Eskilstunas stadsnät som i nuläget har den största geografiska närvaron, men främst aktören Open Infra utmanar nu på flera ställen, ofta med betydligt lägre installationspriser. I praktiken är det därmed strategin ”attrahera” som gäller i tätort.

Eskilstuna stadsnät konkurrerar med att såväl erbjuda snabba efteranslutningar till sitt redan byggda nät som garanterade anslutningar till byggbeslutade nätutbyggnader.

Strategier

Investeringsbehovet kommer rimligtvis behöva mötas med hjälp av kommersiella aktörer som då behöver ges så bra förutsättningar som möjligt. Mot bakgrund av detta är det särskilt viktigt att ha en nära dialog med de kommersiella operatörerna. Detta så att Eskilstuna kommun kan maximera sin attraktionskraft för fiberinvesteringar och det som krävs för en fortsatt god samexistens mellan fiber- och radiobaserade lösningar.

Det är även av vikt att kommunen tydligt kommunicerar till sina invånare betydelsen och värdet av att investera i en bredbandsanslutning - att det är nödvändigt med en framtidssäker bredbandsuppkoppling. En närmare dialog med fastighetsägare av flerfamiljshus, bostadsrättshus och hyresgästföreningar kan medföra ett lyft för Eskilstuna i statistiken över bredbandstillgång.

Eskilstuna föll väl ut i PTS-stödtilldelningen 2021 tack vare den rådande marknadsaktiviteten med tre olika nättaktörer som gick in med stödansökningar. Byggnationer sker nu även utan stöd av den aktör som inte beviljades stöd för ett område, men hade gjort hela förarbetet med projektering och planering för stödansökan.

Inriktningen för perioden 2022-2023 är att satsa på kommande omgång av PTS-stöd. Viktigt är att göra ett ännu bättre förarbete ifråga om kvalitetssäkring och fortsatt hantering av byggnadsregistret från PTS, vilket är uppmärksammat och initierat av PTS.

Ett uppslag är att utforma ett kommunalt stöd att nyttja för aktörerna som får beviljade PTS-stödansökningar. Det återstår dock arbete med att klarlägga förutsättningarna för detta.

Med glesare bebyggelse finns det i regel inte underlag för flera nättaktörer i samma område, varför lokala monopol uppstår. Om nätägaren då inte möjliggör efteranslutning blir läget problematiskt för de boende. Detta problem finns även i tätorterna, men på landsbygd kan det få mer negativa följder då den mobila täckningen samtidigt ofta är sämre. Denna aspekt är hanterad i kvalitetssäkringen av byggnadsregistret 2022 genom att byggnader som enligt PTS maskinella bearbetning bedömts vara möjliga att efteransluta, men i praktiken inte är det, är återlagda i byggnadsregistret. Det gör dem stödberättigade för såväl befintlig nätägare i området som för andra nätägare.

I Plan och bygglagen finns det sedan 2011 ett krav på att förutsättningar för att ordna elektronisk kommunikation vid planläggning och bygglovsärenden. Detta föreslås hanteras genom att en rutin införs i stadsbyggnadsprocessen där kommunens bredbandssamordnare kontaktas för samråd om hur förutsättningarna för elektronisk kommunikation ser ut för det aktuella området eller platsen. Det kan handla om att aktuell nätägare kräver ett större marknadsunderlag, än vad som annars skulle möjliggöras i detaljplanen för att en nätutbyggnad ska ske.

Sammanfattningsvis är Eskilstuna kommuns strategier för att främja bredbandstillgång 2022-2023 följande

- Bredbandssamordnaren ska ha en nära dialog med nättaktörerna för att maximera kommunens attraktionskraft så att de väljer att investera i Eskilstuna kommun.
- Kommunen ska tydligt kommunicera värdet och nyttan av att fastighetsägare investerar i bredbandsanslutning. Kommunens bredbandssamordnare har att informera invånarna om förutsättningarna på bredbandsmarknaden, så att de kan ta välgrundade beslut.
- Stort fokus på ansökningsprocessen för PTS-stöd 2022. Vunna erfarenheter från 2021 tas till vara och utveckling av arbetet görs.
- Plan- och bygglagens krav på att planläggning, bygglov och förhandsbesked ska ske med hänsyn till möjligheterna att ordna elektronisk kommunikation hanteras genom att en ny rutin införs hos stadsbyggnadsförvaltningen i samråd med bredbandssamordnaren om områdets eller byggnationens förutsättningar.